

Yhdenvertaisuus ei ole maailmassa valmiina – Uudelta eduskunnalta vaaditaan tekoja!

Kehitysvammaisten Tukiliiton eduskuntavaalitavoitteet 2019

Kehitysvammaisten Tukiliiton vaalitavoitteet pohjautuvat Suomea sitovaan YK:n yleissopimukseen vammaisten henkilöiden oikeuksista ja vaativat sopimuksen toteutumista.

ASUMINEN

- 1. Lakiin on saatava kirjaus siitä, että vammaisten henkilöiden välttämättömän avun ja tuen järjestämisessä otetaan lähtökohdaksi henkilön yksilölliset tarpeet.**

Jotta itsenäinen eläminen ja osallisuus yhteisössä voivat toteutua, vammaisten henkilöiden on saatava asumiseensa tarvittavat tukipalvelut. Elämänmittaisten, välttämättömien palveluiden järjestämisessä on otettava lähtökohdaksi ihmisten yksilölliset tarpeet. Ei myytävänä! -kansalaisaloitteen mukaisesti vammaisten ihmisten välttämättömän huolenpidon järjestämiseen liittyvät vammaispalvelut on jätettävä kilpailuttamisen ulkopuolelle.

- 2. Asumiseen on oltava tarjolla yksilöllisiä vaihtoehtoja nykyistä enemmän. Kehitysvammaisten asumisohjelma (KEHAS) on vietävä tulevalla hallituskaudella loppuun.**

Asumispalveluiden on vastattava erilaisten ihmisten erilaisia tarpeita. Vammaissopimuksen 19 artiklan täytäntöönpano edellyttää, että niin asumisen kuin tukipalveluidenkin järjestämisessä otetaan huomioon yksilölliset tarpeet, oli sitten kyse perheestä, pariskunnasta tai yksilöstä. Heiltä kaikilta on kysyttävä, mitä he tarvitsevat.

- 3. Vammaisten henkilöiden valinnanvapaus pitää turvata muun muassa vahvistamalla tuettua päätöksentekoa.**

Päätösten tekemiseen sekä omien tarpeiden ja mieltymysten ilmaisemiseen on tarjottava riittävää tukea myös niille ihmisille, joilla on kommunikaatiossaan monitahoisia erityistarpeita. 19 artiklan toteutuminen edellyttää, että tuettua päätöksentekoa vahvistetaan elämän eri osa-alueilla, jotta kaikki saavat tahtonsa ja mieltymyksensä kuuluviin.

- 4. Palveluiden järjestämisestä on ohjattava ja valvottava niin, että henkilökohtaiset tarpeet huomioidaan siten kuin laki edellyttää.**

Maakunta- ja sote-uudistuksen yhteydessä perustettavan Valtion lupa- ja valvontaviraston Luovan on saatava riittävät resurssit, jotta vammaisten henkilöiden palveluita voidaan valvoa tehokkaasti. Valvonnan merkitys korostuu tulevaisuudessa entisestään, sillä vammaispalvelulakiesitys rajaa vammaisten henkilöiden oikeutta valittaa subjektiivisia oikeuksia koskevista päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa toimivalla Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosastolla on niin ikään oltava riittävät resurssit, jotta maakuntia voidaan sote-uudistuksen toteutuessa ohjata vammaisten henkilöiden palveluiden järjestämisessä.

TYÖ

- 5. Tulevaan hallitusohjelmaan on tehtävä kirjaus siitä, että palkattoman työn tekemisestä säädetään laissa. Lisäksi on säädettävä työhönvalmentajan tuesta palkkatyöhön pääsemiseksi.**

Palkattoman työn tekemisestä on säädettävä laissa. Palkattomana tehtävän, tuottavan työtoiminnan on oltava vapaaehtoisuuteen perustuva valinta. Työn tekijällä on oltava vaihtoehtoja ja aito mahdollisuus valita. Palkkatyöhön pääsemistä on tuettava ja työhönvalmentajan palveluita on saatava riittävästi asuinpaikkakunnasta riippumatta.

- 6. Lakiin on saatava kirjaus siitä, että täydessä työkyvyttömyyseläkkeessä on vammaisjärjestöjen ehdottama lineaarinen malli ansaintarajassa.**

Kelan täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen on otettava käyttöön lineaarinen malli. Mallissa säilytetään voimassa oleva ansaintaraja, ja sen ylittävät ansiot alentavat eläkettä niin, että jokainen ansaintarajan ylittävä euro alentaa eläkettä 50 sentillä.

TOIMEENTULO

- 7. Vammasta johtuvien välttämättömien palvelujen tulee olla maksuttomia.**

Kaikkien vammasta johtuvien välttämättömien palveluiden tulee olla vammaiselle henkilölle maksutonta. Sosiaali- ja terveydenhuollosta perittävien maksujen on oltava kohtuullisia, jotta ne eivät tule palveluiden käytön esteeksi. Kehitysvammaisten ihmisten tulee saada sosiaali- ja terveystaloudessa vamman aiheuttaman lisäpalvelun osuus maksutta normaalisuusperiaatteen mukaisesti.

Asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin arvon osalta on varmistettava, ettei palvelun tarvitsija joudu laittamaan lisärahoitusta saadakseen laadultaan tai määrältään riittäviä palveluja.

- 8. Vammaisen lapsen kodin ulkopuolinen asuminen ei saa rasittaa liikaa perheen taloutta.**

Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin kotona voi romahduttaa perheen talouden. Vanhemmilta perittävien asiakasmaksujen rinnastaminen elatusmaksuihin ja niiden määräytymisen perusteisiin on kohtuutonta.

Lapsen omien etuuksien periminen näiden asumiskustannusten kattamiseksi on sen sijaan perusteltua. Pääsääntönä tulee jatkossakin olla vain lapsen omien tulojen periminen palveluiden kustannusten kattamiseksi.

- 9. Sosiaaliturvan tulee taata riittävä elintaso kaikille, asettaa ihmiset yhdenvertaiseen asemaan ja huomioida yksilön tarpeet.**

Sosiaaliturvamallin on taattava kaikille ihmisille riittävä elintaso ja annettava edellytykset työntekoon ilman, että tulotaso laskee. Sosiaaliturvaa tulee yksinkertaistaa, mutta ihmisten erilaiset tarpeet eivät saa unohtua. Mikäli sosiaaliturva perustuu aiempaa enemmän vastikkeellisuuteen, sen pitää olla osallisuutta tukeva ja ottaa huomioon muutkin yhteiskuntaan osallistumisen muodot kuin työntöön.

Perusturvan tasoa on nostettava.